

УДК 332.14:379.8:502/504

DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V45(2024)-13

Шкурат М. Є., к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, Україна

ORCID ID: 0000-0003-3263-25

e-mail: m.shkurat@donnu.edu.ua

Ніколаєва А. П., здобувачка вищої освіти кафедри фінансів та банківської справи, Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, Україна

ORCID ID: 0009-0002-0005-7691

e-mail: nikolaevanasta200@gmail.com

Розвиток «зеленої економіки» як рушійної сили сталого розвитку світової економіки

Анотація. В статті досліджується напрямок «зелена економіка», де обґрунтовується її необхідність у контексті глобалізації. Ця концепція вирішує різноманітні проблеми, включаючи соціальні, фінансові, енергетичні та кліматичні, сприяючи якісному та кількісному зростанню. Позитивний та негативний вплив «зеленої економіки» на зовнішньоторговельні відносини країн. Перехід до цієї системи відкриває нові експортні можливості для розвинених країн, але також слід враховувати загрозу «зеленого протекціонізму», що може обмежити зростання в окремих країнах. Дослідження вказує на необхідність її перегляду для спрямування на підвищення соціального добробуту та зменшення екологічних ризиків. Успішна реалізація глобального «зеленого» ресурсу передбачає перебудову зовнішньоторговельної політики для створення стійкої економічної системи. Адже сучасний світ стоїть перед необхідністю переходу до сталого розвитку через зменшення залежності від природних ресурсів та зниження впливу на екологічну систему. Один із ключових напрямків цього переходу – зелена економіка, яка активно обговорюється як на національному так і на міжнародному рівнях. Зелена економіка нині є важливим аспектом світового розвитку, оскільки суспільство все більше усвідомлює необхідність збереження природних ресурсів та зменшення впливу на навколишнє середовище. Цей напрямок економіки покликаний забезпечити сталість економічного зростання, захищаючи природу та покращуючи якість життя суспільства. Зелена економіка відіграє важливу роль у міжнародних економічних відносинах, впливаючи на зовнішню торгівлю, інвестиції та технологічний обмін між країнами. Вона стимулює співпрацю у сфері розвитку екологічних технологій та забезпечує стійкий розвиток на міжнародному рівні. Розуміння взаємозв'язку між «зеленою економікою» та економічними відносинами є ключовим для розвитку стратегій співпраці, спрямованих на забезпечення сталого розвитку світової економіки.

Ключові слова: зелена економіка; сталий розвиток; природні ресурси; зовнішньоторговельні відносини; експорт.

Mariia Shkurat, Associate Professor of the Department of International Economic Relations, Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine

Anastasia Nikolaeva, student of the Department of Finance and Banking, Vasyl Stus Donetsk National University, Vinnytsia, Ukraine

Developing the Green Economy as a Driving Force for Sustainable Development of the Global Economy

Abstract. Introduction. The green economy is an important concept that focuses on developing economic systems that take into account environmental sustainability and social equity. It involves a transition from a traditional economy based on fossil fuels and non-renewable resources to one that minimizes negative environmental impacts and promotes sustainable development. The green economy aims to balance economic growth with the conservation of natural resources and social well-being, laying the foundation for a sustainable future. This article examines the direction of the green economy and argues for its necessity in the context of globalization.

Purpose. The primary purpose of this study is to explore the various challenges addressed by the green economy, including social, financial, energy and climate issues. It aims to analyze the positive and negative impacts of the green economy on countries' foreign trade relations and to assess the potential of this transition to create new export opportunities for developed countries. In addition, the study considers the threat of "green protectionism" that could limit growth in individual countries. Ultimately, the research seeks to highlight the need to revise economic policies to enhance social welfare and reduce environmental risks to ensure the successful implementation of a global green resource and sustainable economic system.

Results. The study finds that the green economy promotes both qualitative and quantitative growth by addressing multiple challenges across sectors. Positive impacts include the stimulation of cooperation in the development of environmental technologies, increased foreign trade, and increased investment in sustainable projects. Developed countries gain new export opportunities

¹Стаття надійшла до редакції: 04.05.2024

Received: 04 May 2024

through green technologies and products. However, the study also highlights the risk of "green protectionism," in which stringent environmental regulations could create trade barriers that affect the growth of less developed countries.

Conclusions. *In conclusion, the transition to a green economy is essential to achieve sustainable development, reduce dependence on natural resources and mitigate environmental impacts. Its successful implementation requires the restructuring of foreign trade policies to support a sustainable economic system. The modern world faces an urgent need to adopt sustainable development practices, and the green economy is a critical component of this transition. By fostering international cooperation, promoting environmental technologies, and ensuring the sustainability of economic growth, the green economy can make a significant contribution to global development. Understanding the relationship between the green economy and economic relations is key to developing strategies that ensure the sustainable development of the global economy.*

Keywords: *green economy; sustainable development; natural resources; foreign trade relation; export.*

JEL Classification: *F15; F29; K33.*

Постановка проблеми. Залежність сучасного світу від природних ресурсів та екологічних проблем активно підкреслює необхідність розвитку зеленої економіки. Ця проблема виявляється не лише в сфері внутрішньої політики країн, але й у міжнародних економічних відносинах. Перехід до зеленої економіки має великий потенціал впливу на міжнародну торгівлю, інвестиції, технологічний обмін та розподіл ресурсів, що ставить питання про необхідність адаптації для економічних відносин до нових екологічних реалій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Горянська Т.В. зазначає, про необхідність розвитку «зеленої економіки», яка сприятиме виникненню нових зовнішньоторговельних зв'язків між країнами світу. Також, що ключовим фактором, що визначає успішність «зеленої економіки» на світовій арені, є високий рівень наукового забезпечення і технологічності «зелених виробництв». Це дозволить швидше переходити до нового етапу технологічного розвитку і визначатиме конкурентоспроможність країн у майбутньому. Тому «зелена економіка» має розвиватися з урахуванням різноманітності регіональних та національних особливостей у виробничих технологіях, соціально-економічних факторах та природних умовах. І лише через такий диференційований підхід до впровадження зелених технологій країни зможуть збудувати стійку економічну систему. Успішне впровадження глобального «зеленого» курсу буде залежати від перегляду зовнішньоторговельної політики, яка стане складовою для створення фундаменту майбутньої сталої економіки [1].

І як зазначив Передерій Т.С., що при впровадженні заходів щодо скорочення відходів та використання вторинної сировини виробництва очікується структурна трансформація економіки в напрямку «зеленої економіки». Дотримання компаніями природоохоронного законодавства та вжиття добровільних заходів для захисту середовища позитивно вплине на їх економічну ефективність. Це сприятиме прискоренню процесу переходу до сталої економіки [2].

Також Сич Карина Олексіївна зазначила, що «зелена економіка є складовою частиною сталої економіки та передбачає гармонійне співіснування

економічної, соціальної систем і навколишнього середовища [3]

Формулювання цілей дослідження. Обґрунтування необхідності розвитку «зеленої економіки» у контексті міжнародних економічних відносин. Дослідження спрямоване на визначення ролі високотехнологічних «зелених виробництв» у створенні нових можливостей для зовнішньоторговельних взаємовідносин між країнами світу. Також в тому, щоб забезпечити стратегії співпраці та політичні рекомендації для впровадження «зеленого» курсу в економічну політику країн з метою забезпечення сталої економіки та підвищення їх конкурентоспроможності в економічних відносинах. Дослідити вплив «зеленої економіки» на міжнародну торгівлю та інвестиції.

Постановка завдання. Проаналізувати залежність сучасного світу від природних ресурсів та екологічних проблем, а також необхідність розвитку «зеленої економіки» як важливого напрямку розвитку для забезпечення сталості економічних систем країн у контексті економічних відносин. Вивчення впливу «зеленої економіки» на міжнародну торгівлю та інвестиції. Також дослідити перспективи розвитку міжнародного співробітництва у сфері «зеленої економіки» та визначити можливості для залучення іноземних інвестицій та технологій у цей сектор.

Для вирішення поставлених завдань використано методи: аналіз та синтез, узагальнення, дослідження інформації.

Основні результати дослідження. Відповідно як зазначає Програма Об'єднано націй з навколишнього середовища, «зелена економіка» - це економіка, що орієнтується на покращення добробуту людства та соціальну рівність, шляхом істотного скорочення ризиків від змін навколишнього середовища і нестачі природних екологічних ресурсів [4].

Адже сучасний світ сильно залежить від природних ресурсів для задоволення своїх потреб у енергії, харчуванні, воді, сировини для виробництва та інших аспектах життя. Проте ця залежність призводить до екологічних проблем, таких як зміна клімату, виснаження ресурсів, забруднення повітря та води, втрата біорізноманіття та інші [5].

Тому розглянемо екологічні проблеми, які сприяють розвитку «зеленої економіки» (рис. 1) [5].

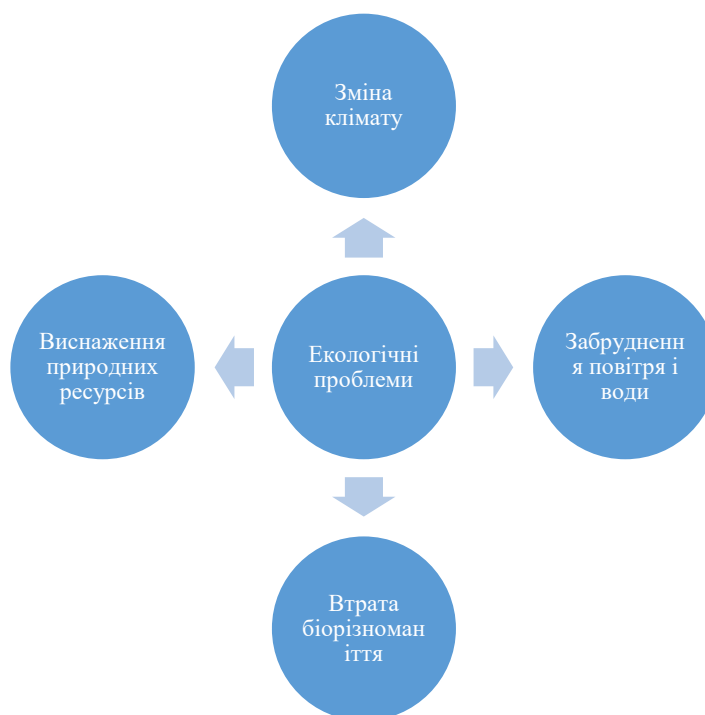

Рисунок 1 - **Екологічні проблеми, які сприяють розвитку «зеленої економіки»**

Джерело: сформовано авторами на основі [5]

Зміна клімату є однією з найбільших екологічних проблем сучасності, яка виникає внаслідок викидів парникових газів, в основному від спалювання вугілля, нафти та природного газу. Це може призвести до серйозних наслідків, таких як затоплення узбережжя, зменшення врожаю, частіші та більш інтенсивні природні катастрофи та інші [5].

Виснаження природних ресурсів, таких як нафта, газ, мінерали та ліси, також є серйозною проблемою. Світове споживання ресурсів перевищує їх природні обсяги відновлення, що може призвести до їх вичерпання та дефіциту у майбутньому [5].

Забруднення повітря, води та ґрунту також загрожує здоров'ю людей та екосистемами. Викиди забруднюючих речовин у повітря від промислових підприємств та транспортних засобів, а також скиди стічних вод у водойми можуть призвести до отруєння людей та руйнування екосистем [5].

У зв'язку з цим розвиток «зеленої економіки» стає надзвичайно важливим. Зелена економіка спрямована на зниження негативного впливу господарської діяльності на навколишнє середовище та забезпечення сталого розвитку.

Зелена економіка і розвиток міжнародної економіки взаємопов'язані, вони спрямовані на досягнення сталого розвитку на глобальному рівні. Розвиток міжнародної економіки означає співпрацю

та взаємодію між країнами у сфері торгівлі, інвестицій, технологічного обміну та інші економічні діяльності.

Зелена економіка в контексті міжнародної економіки означає прийняття та реалізацію заходів, спрямованих на зменшення негативного впливу економічної діяльності на навколишнє середовище на міжнародному рівні. Вона може стати драйвером для міжнародної співпраці та інновацій, що сприяють збалансованому розвитку, забезпечуючи не лише економічне зростання, але й збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Зелена економіка базується на ряді ключових принципів, які спрямовані на досягнення сталого розвитку і забезпечення гармонії між економічними, соціальними та екологічними аспектами. Тому розглянемо основні принципи у міжнародній економіці (рисунок 2) [6].

Міжнародна співпраця є ключовим принципом зеленої економіки. Країни повинні спільно працювати для вирішення глобальних екологічних проблем, таких як зміна клімату, забруднення повітря та води, втрата біорізноманіття тощо. Міжнародні угоди та міжнародна співпраця можуть сприяти створенню спільних стандартів, регулюванню екологічної діяльності та обміну технологіями.

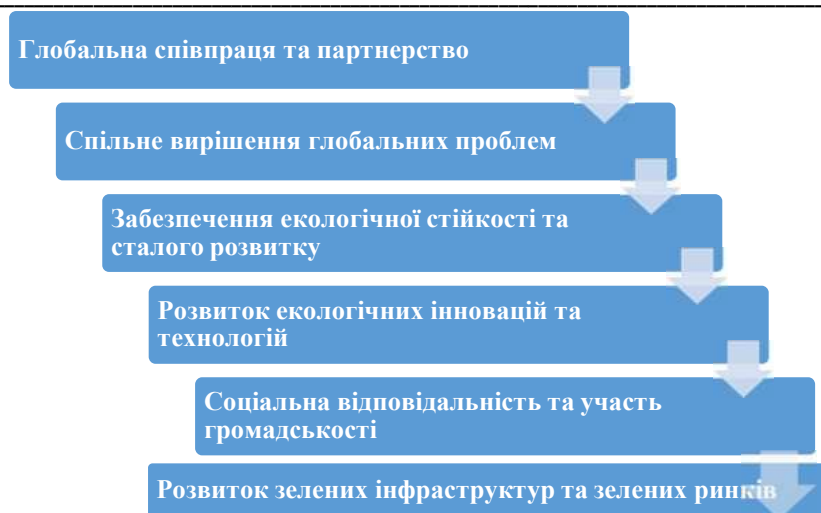

Рисунок 2 - Основні принципи зеленої економіки у міжнародній економіці

Джерело: розроблено авторами на основі [6]

Зелена економіка ставить перед собою завдання рішення глобальних проблем, таких як зміна клімату, вичерпання природних ресурсів та забруднення довкілля. Для цього необхідно спільно розробляти та реалізовувати стратегії зменшення викидів парникових газів, використання відновлюваних джерел енергії та збереження біорізноманіття.

Міжнародна економіка повинна спрямовуватися на досягнення екологічної стійкості та сталого розвитку. Це означає, що економічні зрушення мають бути вироблені з урахуванням їх впливу на довкілля та суспільство, з метою забезпечення економічного зростання, яке не шкодить екологічним ресурсам та майбутнім поколінням.

Стимулювання інновацій у сфері екології та розвиток екологічних технологій є важливими

складовими зеленої економіки. Це може включати розвиток енергоефективних технологій, використання відновлюваних джерел енергії, технологій очищення повітря та води, а також методів переробки відходів.

Важливим аспектом зеленої міжнародної економіки є забезпечення соціальної відповідальності корпорацій та участь громадськості у прийнятті рішень. Компанії та уряди повинні розвивати політики, які беруть до уваги інтереси суспільства та довкілля.

Розвиток зеленої інфраструктури, таких як екологічно чистий транспорт та енергетика, є важливим для зеленого розвитку міжнародної економіки. Також важливо сприяти розвитку зелених ринків та стимулювати попит на екологічно чисті товари та послуги.

Рисунок 3 - Високотехнологічні «зелені виробництва» для зовнішньоторговельних взаємовідносин між країнами світу

Джерело: сформовано з використанням [7]

Зелена економіка є одним із ключових інструментів, який допомагає країнам зберігати природні ресурси, зменшувати викиди забруднюючих речовин та підвищувати енергетичну ефективність. Але крім внутрішнього впливу на економіку, зелена економіка також має значний потенціал для стимулювання міжнародної торгівлі та співробітництва між країнами. Тому вивчення ролі високотехнологічних «зелених виробництв» у створенні нових можливостей для зовнішньоторговельних взаємовідносин між країнами світу (рис. 3).

Експорт зелених технологій та продукції. Країни, які розвивають високотехнологічні рішення для зеленої енергетики, відновлювальних джерел енергії, енергоефективності та екологічної інфраструктури, можуть експортувати ці технології та продукцію на міжнародні ринки. Це створює нові можливості для зовнішньої торгівлі та сприяє економічному зростанню.

Залучення інвестицій. Зелені технології вимагають значних інвестицій у дослідження, розвиток та впровадження. Країни можуть привертати зовнішні інвестиції у ці сфери, що сприяє не лише розвитку внутрішнього ринку, але й покращує їхні зовнішньоторговельні відносини через співпрацю з іноземними інверторами.

Передача технологій. Розвинуті країни, які потребують сферах зелених технологій, можуть передавати технології до менш розвинених країн. Це не лише допомагає у зменшенні глобальних викидів парникових газів, але й сприяє зміцненню міжнародних зв'язків та співробітництва.

Підвищення конкурентоспроможності. Країни, які інвестують у зелені технології та виробництво, можуть

стати лідерами у своїх галузях, що підвищує їхню конкурентоспроможність на міжнародних ринках. Це стимулює експорт та розвиток зовнішньої торгівлі.

В системі економічних процесів інвестиції грають ключову роль, оскільки вони сприяють відновленню та збільшенню виробничих ресурсів та пришвидшують економічне зростання країни. Однак, питання суті інвестицій стає складним через динаміку економічних процесів та відносин, що постійно змінюються, особливо під впливом нових технологій [7].

Характеристики «зелених» інвестицій є визначеними та сталими, проте інтерпретація їх може бути суперечливою. Наприклад, деякі інвестори можуть розглядати придбання акцій компанії у «брудній» галузі, яка вживає заходів для зменшення негативного впливу на довкілля, як «зелені» інвестиції. Проте, це може породжувати спірність, особливо в контексті того, що деякі дії таких компаній можуть продовжувати сприяти екологічним проблемам, таким як глобальне потепління [7].

Ця неоднозначність породила проблему «зеленого камуфляжу», яка стала предметом уваги країн та суспільства в цілому. Отже, треба зазначити, що «зелені» інвестиції – це підприємницький капітал, спрямований на будівництво об'єкта або виробництво товару, послуги або технологій, з метою позитивного впливу на довкілля та зменшення рівня забруднення, одночасно відновлюючи чи підтримуючи рівень природного капіталу [7].

Існують численні можливості для залучення іноземних інвестицій та технологій у сектор «зеленої економіки», які сприятимуть сталому розвитку та збереженню довкілля (табл. 1):

Таблиця 1 Сектори «зеленої економіки» для інвестування, які сприятимуть сталому розвитку та збереженню довкілля

Сектор	Приклад
Проекти з відновлення джерел енергії	Іноземні інвестиції можуть біти спрямовані на розвиток сонячної, вітрової, гідро- та біомасової енергетики, що допоможе зменшити залежність від викопних палив та скоригувати викиди парникових газів.
Енергоефективність	Іноземні інвестиції можуть бути вкладені у впровадження енергоефективних технологій у будівництво, транспорт, промисловість та інші сектори, що сприятиме зменшенню споживання енергії та викидів CO ₂ .
Відновлювані матеріали	Іноземні інвестиції можуть бути спрямовані на виробництво та розробку екологічно чистих та відновлюваних матеріалів, таких як біорозкладаючі пластмаси, відновлювані волокна та інші.
Еко-інфраструктури	Інвестиції можуть бути залучені для будівництва та модернізації еко-інфраструктури, такої як велодоріжки, водні очисні споруди, системи управління відходами та інші проекти, що покращують якість життя та зменшують вплив на довкілля.
Зелена інноваційна розробка	Іноземні інвестиції можуть бути використані для підтримки досліджень та розробки нових зелених технологій та інновацій, що сприятиме подальшому розвитку сектору «зеленої економіки».
Партнерство та обмін знаннями	Іноземні інвестори можуть вести партнерство з місцевими компаніями для обміну знаннями та технологіями, що допоможе сприяти ефективному розвитку та впровадженню зелених проектів.

Джерело: сформовано авторами

Ці можливості відкривають шлях для співпраці та інвестицій з іноземними партнерами для розвитку зеленої економіки, що сприятиме сталому розвитку та збереженню природних ресурсів.

Висновки. Отже, зелена економіка – це важливий шлях для сталого розвитку, що спрямований на збереження природних ресурсів, зменшення викидів

забруднюючих речовин і створення нових робочих місць у сфері відновлювальної енергії та екологічних технологій. Вона сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів та захисту довкілля, сприяючи одночасно економічному зростанню та поліпшенню якості життя.

Література:

1. Горянська Т. В. «Зелена економіка» як чинник розвитку зовнішньоторговельних відносин. "Економічний вісник НТУУ "КПІ". 2015. 402 с. URL: <https://economy.kpi.ua/uk/node/643>.
2. Передерій Т.С. Зелена економіка як запорука сталого розвитку. 2018. 159-168 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1a47793a-f6ba-40b7-8087-cbd96419aba1/content>.
3. Сич К. О., Бугайчук В. В., Грабчук І. Ф. Тенденції та перспективи розвитку зеленої економіки в Україні. 2021. 6 с. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/648/623>.
4. About green economy. United Nations Environment Programme: вебсайт. 2018. URL: <https://unece.org/green-economy-3>.
5. Економіка довкілля і природних ресурсів: навчальний посібник / за заг. ред. П. Т. Бубенка; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Х.: ХНУМГ, 2014. 280 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33756495.pdf>.
6. Орловська Ю.В., Чала В.С., Глущенко А.В. Політика ЄС щодо зеленої економіки та інновацій: Підручник. Д.: ПДАБА. 2023. 193 с. URL: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2023/05/Pidruchnyk-Polityka-YES-shhodo-zelenoyi-ekonomiky-ta-innovatsij.pdf>.
7. Маркевич К., Сіденко В. «Зелені» інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст. 2019. 312 с. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf.

References:

1. Horianska, T. V. (2015). «Zelena ekonomika» yak chynnyk rozvytku zovnishnotorhovelnnykh vidnosyn. <https://economy.kpi.ua/uk/node/643>.
2. Perederii, T.S. (2018). *Zelena ekonomika yak zaporuka staloho rozvytku*. <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1a47793a-f6ba-40b7-8087-cbd96419aba1/content>
3. Sych, K. O., Buhaichuk, V. V. & Hrabchuk, I. F. (2021). *Tendentsii ta perspektyvy rozvytku zelenoi ekonomiky v Ukraini*. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/648/623>.
4. United Nations Environment Programme: websait. (2018). *About green economy*. <https://unece.org/green-economy-3>.
5. Bubenko, P. T. and others (2014). *Ekonomika dovkillia i pryrodnykh resursiv: navchalnyi posibnyk*. Kh.: KhNUMH. <https://core.ac.uk/download/pdf/33756495.pdf>.
6. Orlovska, Yu.V., Chala, V.S. & Hlushchenko, A.V. (2023). *Polityka Yes shhodo zelenoi ekonomiky ta innovatsii: Pidruchnyk*. D.: PDABA. <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2023/05/Pidruchnyk-Polityka-YES-shhodo-zelenoyi-ekonomiky-ta-innovatsij.pdf>
7. Markevych, K., Sidenko, V. (2019). «Zeleni» investytsii u stalomu rozvytku: svitovyi dosvid ta ukrainskyi kontekst. https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_ZELEN_INVEST.pdf.

